

"Жебрачка"

ВІА_Плесо_

муз.Наталії Гаврилюк сл.Миколи Кіроша

партитура

1

1: соліст

2: ансамбл

3: скрипка

4: бандура

4

1: соліст

2: ансамбл

3: скрипка

4: бандура

5

1: соліст

2: ансамбл

3: скрипка

4: бандура

Жебрачка.

Дожилась Україна, ходить і жебрачить,
Серце з болю зкам'яніло, не стогне, не плаче.

Наймичкою всі віки в своїй хаті була,
Зараз стала жебрачкою, а діти - поснули.

Одним сниться , що в чужині вони наймитують:

Поля в пана обробляють, палаци будують.

Інші у сні мордуються не можуть згадати -

Хто вони і звідки є і хто їхня мати.

Чи ми турки чи ми ляхи може москалята,

Чи ми просто безіменна нація проклята.

Сидить мама під церквою руку простягнула

Що хто кине не дивиться очі відвернула.

Коли ж діти вже виспляться протруть сонні очі -

Все чекає надіється - нема кінця ночі,

Все чекає ... а поки-що, - нема кіця ночі...

Вальс України.

На гостину зійшлися слов'янські сестри на задвірках стоїш сиротою
Заховавши в долонях обличчя стражденне омиваєшся вкотре сльозою.
Ти не раз у борні свою честь захищала боронилась від орд ненаситних
Пазурами сусідські орли роздирали досі гострять дзьоби московити.

Сиділа-м під грушков.

Сиділа-м під грушков, а-га,

Сіяла петрушку, ну-да,

ВигляАола хлопця, ун-трай-ля, трай-ля-ля.

В гарнім капелюшку. 2р. (у-ха)

В гарнім капелюшку, а-га,

В червоних чоботях, ну-да,

Високий чорненький ун-трай-ля, трай-ля-ля.

Ой, ти _ мій миленький 2р. (у-ха)

Горілочку пие-биі а-га,

Алюльку курив-би? НУ-да,

Дівчину моргульку, ун-трай-ля, трай-ля-ля.

До серця тулив би 2р. (у-ха)

Як не будеш пити, а-га,

Не будеш курити ну-да,

Дівчину моргульку ун-тра-ля, тра-ля-ля.

Зможеш притулити 2р. (у-ха)

Тша: Хустина - оберіг дівочої краси.

Мета: Ознайомити дітей з елементом українського національного одягу - хустиною, як оберегом та витвором мистецтва. Формувати знання про український національний одяг, та значення хустини в побуті та звичаях українців, пробуджувати пізнавальні інтереси до вивчення традицій нашого народу, виховувати в дітей любов до національної культури, родинних звичаїв, історії. Сприяти бажанню зберігати та відтворювати елементи української культури, які втрачаються. Розвивати комунікативні та творчі здібності школярів.

Обладнання: Ілюстрації українського жіночого одягу різних регіонів України, ілюстрації способів пов'язування хустини, зразки хустин різного забарвлення, з різних видів тканин. Композиція з колосків, калини, квітів, тощо. Цитати з поезій та пісень про хустину написані на великих плакатах.

Місце проведення: Актова зала школи, шкільна світлиця.

Підготовчий етап: Підбір матеріалів, виготовлення та підготовка наочності. Бесіда з дітьми та роздача слів, проведення репетиції. Оформлення зали, підбір музичного супроводу. Запрошення гостей.

Сценарій

Ведучий: Гостей дорогих ми вітаємо щиро,
Стрічаємо з хлібом любов'ю і миром.

Ведуча: Україна - золота й чарівна сторона.
Земля рясно уквітчана, зеленню закосичена.

Ведучий: Край, у якому почалося наше щасливе життя , тут жили наші батьки, діди, і прадіди, тут коріння українського народу , яке сягає у глибину століть.

Ведуча: А знати свій народ - це знати мамину пісню , що вчила добра і ласки, пам'ятати батьківську хату , знати бабусину розмальовану скриню, з трепетом брати речі,які в ній збереглись і передавати з покоління в покоління як безцінну реліквію.

Ведучий: Ось сьогодні перед нами хустини, звичайні хустини. Сучасні і давні, мабуть з тієї бабусиної скрині, та скільки в них таємничості, скільки цікавого вони нам можуть розповісти.

(Виходять дівчатка з накинутими на плечі та пов'язаними хустинами.)

1. Важливе місце в жіночому костюмі належить головному убору.
 2. Український національний костюм ,зазвичай , асоціюється з віночком , але віночок носили переважно дівчата, жінка мала покриту голову.
 3. Перші хустки в Україні з'явилися у другій половині ХУПст. і мали переважно захисну функцію від несприятливих природних умов. До цього були поширені полотняні головні убори.виткані з найтоншої пряжі, так званий *убрус*.
 4. Ця назва збереглася в Україні і досі. Це був довгий триметровий шматок полотна, вужчі краї якого прикрашали тканим переборним орнаментом „пере міткові забори”.
1. перехідною формою головного убору, від пере міток до традиційних та сучасних хусток,був саморобний тканий матеріал із тонкої вовняної пряжі. Такі хустки побутували ще на початку ХІХ ст..
 2. Хустки шили з байки, штапелю, шовку, вовни, бавовни, та особливо престижно було мати оксамитову хустину . їх зберігали у скрині з посагом і пов'язували в особливо урочистих випадках.

3. Я не панна - я господиня,
В мене хусток повна скриня.

Ведуча: Що до кольору , то він як і орнамент , виступав засобом вираження народного світогляду , психології, смаку, підкреслював буденність або святковість, передавав статеві градації. Колір перебував у гармонії з навколишньою природою, відбиваючи такі усталені уявлення , пов'язані з нею , як білий світ, червоне сонце, чорна ніч, синє море...

1. На ній і гроно , і пелюстка,
І небо й райдуги на ній...
Мов берегиня вроди , хустка
Здавен у нашій стороні.
2. То - нареченим на щастя,
То - на добро матерям,
Вічний дарунок - хустина квітчаста,
Знана стежкам і вітрам.

Ведучий: Вишиті хустки в Україні завжди були білого кольору, і саме в цьому, як думає більшість дослідників, полягає архаїчний національний характер української хустки. (Демонструють).

Ведуча: Барвисті хустки запозичені від південних слов'ян: болгарів , сербів, а ті в свою чергу перейняли той звичай від турків і персів. Яскраві або темні хустки носили жінки залежно від віку. Червоні хустки носили, зазвичай, молоді, чорна хустина - символ вдовства.

3. Ой, ті луки й бережечки,
Які вгорі, такі й в низу.
На щастя й радість два ріжечки,
А два на смуток і розлуку.

Ведучий: Звичай покривати заміжній жінці голову існував у східних слов'ян віддавна: це пояснюють, що заміжжя означало перехід дівчини під владу чоловіка. Тепер тільки він мав право дивитися на її коси, а від сторонніх їх закриває хустина. Тому з'являлись перед стороннім чоловіком з непокритою головою прирівнювалось до зради.

1. Коби мені не чепець, не червона хустка,
Я би собі погуляла, як на волі гуска.
2. Як поїхав мій миленький на базар до рідні,
Купив мені хустоньку - ось вона на мені,
Щоб я його голубом звала,
Щоб я йому правду казала.

Ведуча: Існували повір'я , що простоволоса жінка може викликати неврожай, хвороби, або й зачарувати, як відьма.
(Виходять дівчата, пов'язані хустками різними способами.)

Ведучий: Різними були способи пов'язування хусток:

1. Найбільш поширений спосіб пов'язування хустки на потилиці.(демонструє).Цей спосіб був поширений на Гуцульщині.
2. На Поділлі пов'язували на підборідді.(демонструє).
3. Над чолом у Східних регіонах України, на Полтавщині.(демонструє).
4. У Північних областях пов'язують під підборіддям, а кінці на маківці, (демонструє)
5. На Київщині кінці хустки зав'язували на шиї та на потилиці, (демонструє).
6. На середньому Подніпров'ї хустину зав'язують ,щоб було видно денце очіпка. Іноді використовують дві хустки, або луб'яний віночок, (демонструє)
7. На Чернігівщині під хустку або поміж фалди , вкладають кусок паперу, щоб передня частина хустки трималася рівно.

Ведуча: Такі вставки різної форми використовують і у інших регіонах України. Є способи пов'язування що нагадують „чалму”.

Ведучий: Влітку використовують тонкі, бавовняні, шовкові хустини, а взимку - вовняні великих розмірів, з китицями і „френзелями”.

1. Веселі ви чи сумовиті,
 На схилах Ворскли чи Дінця, -
 Нема таких жінок на світі,
 Котрим вона не до лиця.
 Мов молодшала мати, Гарна й сестра дорога.
 Роси в хустині немов діаманти,
 Зорі й квітки в берегах.

Ведуча: Декорувались українські хустки тканням, вишивкою, гаптуванням. Для хусток які виготовлялись на Волині та Поліссі, характерним був смугастий тканий орнамент. Хустки Полісся оздоблювались кольоровими смугами та квадратами різного розміру.

Ведучий : Колись хустки вишивали шовком , сріблом, золотом. Якщо вишивали шовком то найчастіше використовували червоні, сині, зелені, жовті та рожеві нитки. Зрідка можна було побачити і чорний колір . Сині нитки ніколи не використовувались окремо , а тільки у поєднанні з червоними.

(Виконується народна пісня)

Хусточка ж моя шовковая !
 Тебе милий дав бо мене сподобав,
 Коло тої та криниченьки,
 Що зі мною стояв.
 Хусточка ж моя червоная!

Я ж по хусточці вишиваю,
Шовком золотом мережаю,
Дрібненькими та слізоньками,
Тай обливаюсь .

Ой, я хусточку вишиваю,
З нею думкою розмовляю , -
Все про того та козаченька,
Що його кохаю.

Ведучий: Орнамент був переважно геометричний: трикутники, ромби, прямокутники. Починаючи з XVIII ст. увійшов в моду рослинний орнамент - стилізовані квіти ромашок, рожі, васильків, маків, гвоздик та інших польових квітів. (Учні демонструють квітчасті хустини).

Ведуча: Дуже рідко на хустинах зображали птахів : півнів, голубів , павичів. Вишиті візерунки , як і колись , так і тепер розташовували по чотирьох кутах і по середині, або залишали середину вільною. Часто хустини прикрашали китицями і „френзелями“ особливо козацькі.

(Виконується танець з хустинками під мелодію української народної пісні „Галя посадочку ходила...“)

1. Цінність вишитих народних хусток полягає, насамперед в тому , що всі вони є оригінальними, неповторними, адже кожна дівчина, готуючись до шлюбу, сама пряла, вишивала: цим прагнула показати свою господарську вмільість, здібність, тобто своєрідно звітувала перед родиною молодого. Ось чому в давні часи хусток не купували і не виготовляли на замовлення .
2. Хусточко моя шовковая,
Та ще й шовком шита,
Чиж на те я тебе пряла,
Щоб нелюбу дати.
3. Хустка здавна, крім побутового значення, відігравала й важливу оберегову, магічну функцію.
4. Хустка супроводжувала людину протягом усього життя. Маленьку дитину заповивали у матірину зимову хустку, складену у четверо - „аби мамин дух стояв коло неї і оберігав від злого“.

1. На родини приходили з хлібом і хусткою. Хліб - символ добробуту і багатства, а хустина - оберіг матері і дитини. Нею прикривали колиску від „злого ока“.

2. Всім до нашого часу відома оберегова функція хустки в весільному обряді, починаючи зі сватання , коли дівчина на знак згоди, підносила старостам хустку на хлібі, або пов'язувала нею нареченому руку.

3. Ой, маю я одну хустку ,
Та їй нема року,
А то буде миленькому
На осінь „до боку”.
4. Тихо - тихо , ви погляньте:
Це ж хустина вишивана,
До години прихована.
Ось коли свати прийдуть -
Нареченому дівчина
В руки ніжно простягне,
Й разом з нам в життя піде.

Ведучий: Перед вінчанням стелили рушник для молодих і клали хустку, щоб зв'язувати молодим руки. Після вінчання мати молодого заводила до хати обвінчаних хусткою, яка мала бути обов'язково світлого кольору.

1. Ой батеньку, голубоньку ,
Ой батеньку, голубоньку,
Перейди нам доріженьку,
Бо ми йдемо до шлюбоньку.
2. Ой там же нам ручки зв'яжуть
Та щирее слівце скажуть.
Ой білою хустиною
Та й з вірною дружиною.

Ведуча: На Гуцульщині молодий дарував своїй молоді, після весільних обрядів, прикріплену до меча чи прутини хустину, завітчану і прикрашену перами з хвоста півня.

Ведучий: Після весілля , коли з молодої знімали вельон, вінок - мати молодого пов'язує святкову хустину на голову молодої на знак переходу її у статус заміжньої жінки.

(Виконується українська народна пісня „Горіла сосна палала...”, або фрагмент пісні де говориться про хустину).

Ведуча : Постійні війни в Україні були часто причиною розлуки закоханих.
Як ішов хлопець на війну , дівчина дарувала милому хустину на знак любові та вірності.

1. їхав козак на війноньку прощав свою дівчиноньку:
Прощай милая, чорнобривая, їду в чужу сторононьку.
Дай же, дівчино, хустину , може в бою я загину.
Темної ночі накриють очі, легше в могилі спочину.
2. Випроводжала три поля, три милі,
Прощалась при долині.

Дарувала шиту шовками хустина,
Щоб згадував на чужині.

3. Ой хустино, хустиночко!
Мережана, шита.
Тільки козацької - *СЛАВИ*
Сіделечко вкрити.

Ведучий: Образ хустини був символом прихистку, притулку,
прихильності.

4. Ромен зілля, ромен зілля, ромен похилився.
З України до дівчини козак *УКЛОНИВСЯ*.
Ой дав він їй поклон низький з коня вороного,
А вона йому хустину шовку зеленого.

Ведуча: І світом мандрувала разом з козацькою славою і піснею
українська хустина .А що носив її козак завжди коло серця , була йому
оберегом не лише від ворожої кулі, чи від важкого полону , а від забуття
матері - України.

1. Дай мені мамо хустину на щастя ,
Хай буде на згадку вона,
Щоб не була поміж нами ,
Далека, навіть чужа сторона.

Ведучий: На випадок коли козака спіткала смерть у дорозі або він загине у
бою , хусткою вкривали обличчя козака „щоб хижі птахи очей не довбали,
козацької крові не випивали. Якщо козака ховали з почеснями, то його в
домовині покривали китайкою , а вишитою хустиною покривали
осідланого коня, якого вели за домовиною.

2. Ведуть коня вороного
Розбиті копита...
А на ньому сіделечко
Хустиною вкрите.

Ведуча: Кожного сина - козака проводжала в дорогу і мати, яка завжди
давала хустку, щоб оберігала її дитину у далекому, чужому краї, щоб він
живий і здоровий повернувся до рідного порогу.

(Виконується пісня „ Виглядала мати сина" слова М. Ковтонюка, музика

3. Присухіна)
Житом. Ланом гонить хвилі
Спекотливий вітровій,
Пломеніє на яр-схилі
Мак червоний польовий.
Глянь, волошка виглядає,
Кукіль зиркає, мигтить,
А десь юнка поспішає,

А навкруг така блакить!

Приспів: Лиш матуся біля хати
Під калиною стоїть
Виглядає мати сина,
А в очах сльоза бринить. - 2 рази

Я на згинув в чужім полі,
Зберегла твоя любов,
Що зродила святу волю
І козацьку в серці кров,
На чолі не знак оздоби -
Гіркота життя, доріг...
І схилив син у шанобі
Сиву голову , як сніг.

Приспів.

Ведучий: Прекрасний народний звичай дарувати вишиті хустини своїм коханим парубкам, що йдуть до війська існує і в наші дні. Впадає у вічі шанобливе ставлення до такого подарунка, це пояснюється тим , що річ виготовлена своїми руками несе тепло людської душі.

Шила, шила та дівчина молода
Вишивала з темної ночі до свічі,
Ясного сонця до віконця,
Для свого парубка - молодця.

Ведуча: Протягом століть хустина була в Україні найдорожчим подарунком, символом матері, домівки. Яскраві, барвисті, помережані веселковим має квіттям, вони ніби символізують квітучу душу Українки.

Сонцю й роботі найближча
Подруга днів осяйна,
Душу зігріє і зніжить обличчя,
Хустка тернова моя.
На ній і гроно і пелюстка,
І небо й райдуги на ній,
Мов берегиня вроди , хустка
Здавен у нашій стороні.

(Закінчення свята)

1 ✓

Сиділа-м під грушков

ВІА_Плесо_

українська народна пісня

партитура

1

1: соло

2: вок. анс.

3: скрипка 1

4: скрипка 2

5: віолончель;

6: корнет

7: цимбали

8: к/б.

Detailed description: The score is for an 8-part instrumental arrangement of a Ukrainian folk song. It is written in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The instruments are: 1. Solo (unlabeled), 2. Vox. ans. (unlabeled), 3. Violin 1, 4. Violin 2, 5. Viola, 6. Horn, 7. Cymbals, and 8. K/B (unlabeled). The first two staves (1 and 2) contain rests. The third staff (Violin 1) starts with a melodic line. The fourth staff (Violin 2) plays a rhythmic accompaniment. The fifth staff (Viola) plays a simple bass line. The sixth staff (Horn) plays a melodic line. The seventh staff (Cymbals) plays a rhythmic pattern. The eighth staff (K/B) plays a simple bass line.